

Bilag 4.1

Dato: 18.8.2023

Til: HB

Kontaktperson: Mikkel Havelund, mh@dn.dk 31193207 & Søren Møllerup Dawe, smd@dn.dk, 31719091

Danmarks
Naturfredningsforening

OU's anbefalinger til vedtægtsændringer til foråret 2024

Dokumentet herunder sammenfatter vedtægtsændringer foreslået af OU i 2023, hvor alle organisatoriske enheder er gennemgået. Se evt. referaterne fra de to seneste møder for flere detaljer på de forudgående diskussioner ([Referat OU møde 13.6.2023](#) og [Referat møde i OU 14.01.2023 opdateret](#)).

Indledningsvist i strategiprocesen blev der også drøftet vedtægter og andre organisatoriske ændringer. Dette arbejde har indgået i OU's behandling, men er ikke refereret i dette dokument.

Nedenstående gennemgang af DN's organisatoriske enheder og OU's anbefalinger er struktureret således:

- Først opsummeres de formelle beskrivelser af enhedernes formål og opgave fra vedtægterne og forretningsordenerne, så der er overblik over det nuværende grundlag. For de fulde beskrivelser henvises til vedtægterne og forretningsordenerne. <https://aktiv.dn.dk/organisationen/vedtaegter-aktivitetsplan-og-budget/vedtaegter/>
- Dernæst oplistes OU's anbefalinger. Bemærk, at emnerne 7-10 først behandles i OU den 14. september).

Tekst med grønt vurderes ikke at kræve vedtægtsændringer.

Tekst med rødt henviser til, at OU's endelige anbefaling udestår.

1. Hovedbestyrelsens sammensætning og arbejde

Sammendrag af §10 i vedtægterne om HB

Hovedbestyrelsen er mellem repræsentantskabsmøderne foreningens øverste myndighed med ansvar for foreningens aktiviteter, økonomi og medlemsudvikling.

Sammensætning

HB består af:

- Præsident og vicepræsident valgt af repræsentantskabets midte.
- 6 øvrige medlemmer valgt af repræsentantskabets midte (2 er på valg hver år).
- Formændene for de faglige udvalg. [Note: Vælges af repræsentantskabet for en 3årig periode]

Opgave

HB's opgave er bl.a. at:

- Beslutte DN's politikker efter høring af repræsentantskabet og under ansvar over for repræsentantskabet.
- Rejse og påklage sager, hvori foreningen er tillagt særlige beføjelser i lovgivningen.
- Beslutte DN's holdning i sager, som efter hovedbestyrelsens skøn har væsentlig national interesse.
- Hjemkalde lokale sager til behandling, hvis sagerne efter HB's skøn ikke håndteres lokalt i overensstemmelse med DN's formål eller politikker.
- Udpege DN's repræsentanter til eksterne råd, nævn og udvalg mv. i sammenhænge, som efter hovedbestyrelsens skøn er nationale i deres karakter.
- Gennemføre den af repræsentantskabet vedtagne aktivitetsplan og overholde det dertil hørende budget.
- Udarbejde indstilling til repræsentantskabet om Danmarks Naturfredningsforenings årsregnskab.
- Udarbejde forslag til repræsentantskabet om aktivitetsplan og dertil hørende budget.
- Indstille til REP valg af statsautoriseret/registreret revisor.
- Vælge medlemmer af faglige udvalg.

OU har drøftet HB's sammensætning og anbefaler, at der gennemføres en proces for at ændre HB's sammensætning, så de rette kompetencer er til stede i HB for at kunne realisere foreningens strategi jf. HB's opgave med at gennemføre DN's aktivitetsplan, som er den konkrete udmøntning af DN's strategi.

Konkret anbefaler OU at:

- Et antal pladser reserveres til afdelinger (ikke geografisk, da valgte skal repræsentere hele foreningen)
- Et antal pladser står åbne for, at repræsentantskabet kan vælge kandidater uden for repræsentantskabet for at sikre relevante kompetencer i HB
- HB får mulighed for selv at give midlertidig plads til medlemmer uden stemmeret, hvis kompetencer mangler
- Den eksisterende model med fast plads til tre specifikke faglige udvalg afvikles
- Valgbarheden til HB udvides til at gælde alle DN's medlemmer, men indstilling til valg kan kun ske af HB eller Rep. [fx 10 medlemmer herfra]. Herved gives HB adgang til flere kompetencer.
- At høringen af organisationen i forhold til et ændret HB indledes på førstkommende Rep og beslutes i efteråret.
- At der nedsættes et udvalg til at forberede sagen

Procesinput fra OU:

- Det trækker på foreningens "båndbredde" at ændre HB's sammensætning, fordi det skal diskuteres grundigt og indebærer både følelser og magt. Omvendt er der blevet talt om dette i mange år, og det er ikke farligt, at det bliver taget op. Vigtigt at processen ikke trækkes for meget i langdrag.
- Relevant at gennemføre en kortlægning af andre foreningers bestyrelser, fx Kræftens Bekæmpelse og Dyrenes Beskyttelse.

- Der bør være en diskussion på det kommende REP-møde/landsmøde, herefter lokale drøftelser i afdelinger og samråd samt online. Vedtægtsændring til afstemning i efteråret.
- Der bør nedsættes et særligt udvalg til at arbejde med opgaven.

Sekretariatet foreslår en indfasningsmodel, hvor en evt. ny model implementeres løbende i takt med at de nuværende medlemmers valgperiode udløber.

2. Afdelingernes arbejde
Afdelinger (Vedtægternes § 5)
<p>”DN’s medlemmerne i en kommune udgør en afdeling. Afdelingerne ledes af bestyrelser, som vælges af de enkelte afdelingers medlemmer. (stk. 1).”</p> <p><u>Opgave:</u> Afdelingernes opgave er ikke beskrevet specifikt i vedtægterne men løst som: ”Bestyrelsen skal inden for alle geografiske dele af kommunen virke for at fremme foreningens formål.” (§ 5 stk. 1).</p> <p>Det er en del af bestyrelsens opgave at: ”organisere afdelingen på måder, som fremmer arbejdsdelingen mellem bestyrelsens medlemmer, og som engagerer medlemmer uden for bestyrelsen” (Forretningsordenen).</p> <p>Bestyrelsen konstituerer sig hvert år med en formand og en næstformand. Det er som udgangspunkt formanden, der tegner afdelingen over for myndigheder og andre eksterne parter, medmindre bestyrelsen eller formanden bemyndiger et andet medlem af bestyrelsen til at tegne afdelingen i hhv. bestemte sagstyper eller ifm. en konkret sag. Derudover er næstformanden stedfortræder for formanden. (Vedtægterne § 5 stk. 6).</p> <p>Dog kan HB beslutte DN’s holdning i sager, hvis det skønnes at have væsentlig national interesse, og HB kan hjemkalde lokale sager, hvis HB skønner sagerne ikke håndteres lokalt i overensstemmelse med DN’s formål eller politikker (§10 stk.2). Og HB kan foranledige medlemmerne inden for afdelingens område indkaldt til møde med henblik på valg af ny bestyrelse, hvis en bestyrelse efter hovedbestyrelsens skøn er ophørt med at fungere eller modarbejder DN’s formål. (§5 stk. 8)</p>

På OU’s workshop i foråret 2022, blev afdelingernes kultur, organisering og arbejdsform herunder formændenes rolle identificeret som det vigtigste sted at foretage ændringer for særligt at skabe bedre rammebetingelser for at kunne realisere aktive- og frivilligstrategien. Det var *ikke* ændringer i vedtægterne ift. Afdelingerne, der blev identificeret som udfordringen.

OU anbefaler efter sit møde i juni:

- Der blev foreslået en gennemskrivning af vedtægter, så de fremstår mindre hierarkiske og mere formålsorienterede [sekretariatet fraråder generelle gennemskrivninger pga. deres potentielt store omfang, der ikke står mål med effekten – OU bedes forholde sig til dette på deres næste møde]
- **Definere formandsrollen på ny, så den bliver mindre formel, magtfuld og fagtung og i stedet handler mere om at være spilfordeler, gerne i et delt formandskab / kollektiv**

ledelse, der består af en gruppe af aktive, der påtager sig nogle nødvendige funktioner for at sikre foreningens drift og udvikling.

- Få et bredere udsnit af aktive på kursus – mange ved ikke, at de kan (kommunikationsopgave)
- Udbyde flere lederkurser og tovholderkurser, der har til formål at få flere til at tage ansvar i DN (uddannelse)
- Udbrede arbejdsgrupper som metode
- Skabe en kultur, hvor alle arbejdsgrupper har ansvar for at rekruttere frivillige (kultur for at skaffe ressourcer i stedet for kun at bruge dem)
- Måle på lederskab i frivilligmåling i form af at tage ansvar, rekruttere nye, sørge for frivilligtrivsel (Opgave for Organisationsafdelingen)
- Udarbejde få centrale normer for samvær i DN og lægge op til at afdelingerne selv drøfter og supplerer dem (En foreningspolitik vedtaget af Rep).
- Lægge op til mere indbydende årsmøder, der også tænker samarbejdspartnere ind, herunder også færre faste krav til årsmøderne (vedtægter og kultur)

3. De faglige udvalg

Faglige udvalg (Vedtægternes § 12)

DN har i dag tre vedtægtsbestemte faglige udvalg; Miljøfagligt udvalg, Naturfagligt udvalg og planfagligt udvalg.

Ifølge vedtægterne er "De faglige udvalgs formænd er medlemmer af hovedbestyrelse og repræsentantskab." Det bemærkes her, at FU-formændene er medlem af REP qua deres status som medlemmer af HB.

Sammensætning:

- De faglige udvalgs formænd vælges for 3-årige perioder af repræsentantskabet."
- De faglige udvalgs øvrige medlemmer vælges for 3-årige perioder af HB

Opgave

- "De faglige udvalg er rådgivende for hovedbestyrelsen. Udvalgenes kommissorier fastsættes af repræsentantskabet." (§12 Stk. 2)
- "Udvalget udarbejder en arbejdsplan med udgangspunkt i den af repræsentantskabet vedtagne aktivitetsplan for Danmarks Naturfredningsforening" (forretningsorden). Dvs. udvalgene skal fokusere på emner som repræsentantskabet har besluttet ifm. AP.
- For at målrette arbejdet i de faglige udvalg og knytte arbejdet tættere sammen med sekretariatets opgaver besluttede HB i marts 2022 de temaer som udvalgene bør arbejde med så de spiller ind i de opgaver der ligger i AP22/23.

OU anbefaler at:

- "OU-modellen" bør udbredes til de øvrige udvalg – altså, at udvalg nedsættes af HB og kan få en observatør med herfra for at sikre overførsel af viden. Udvalg kan indkaldes i HB eller bedes komme med konkrete løsninger efter behov. Dermed har faglige udvalg ikke automatisk en plads i HB, da de jo netop er rådgivende og ikke besluttende. Der bør heller ikke være nævnt tre specifikke udvalg, der altid skal være der. Udvalg skal kunne oprettes og nedlægges af HB løbende.

- De faglige udvalg bør integreres bedre i organisation og afdelinger, så de også skaber værdi her, fx:
 - I forbindelse med landsmøde.
 - En åben postkasse/dialog med organisationen om prioriteringer
 - Udgive årsberetning
 - Skrive ordentlige og rettidige referater
 - Tale på samråd
 - Svare på spørgsmål fra organisationen
- Bløde formandsrollen op, så der i stedet er et formandskab
- Tilføje et klimafagligt udvalg samt evt. et for større infrastrukturprojekter
- Udvalg skal løbende revideres og deltagerne skal også mere frit kunne være med i en kortere periode

4. Samrådenes rolle

Samråd (Vedtægternes § 6)

DN har i dag 8 samråd, som består af 2 medlemmer fra hver afdeling indenfor et større sammenhængende område. Hovedbestyrelsen beslutter den geografiske afgrænsning af samrådene efter indstilling fra afdelingsbestyrelserne (stk. 1). Samrådenes geografiske afgrænsning har historisk fulgt amterne, og senere de statslige miljøcentre.

Sammensætning:

Samrådene vælger et formandskab for et år ad gangen bestående af 1 formand og 2 næstformænd. Samrådet holder mindst 2 årlige møder, hvor samtlige medlemmer af bestyrelserne inden for samrådets geografiske område indbydes. (stk. 3)

Opgave

Samrådenes **opgave** er (vedtægterne § 6 stk. 2):

- 1) at fremme samarbejde, videndeling og inspiration mellem afdelingerne, og
- 2) at bistå med at koordinere afdelingernes arbejde med sager af fælles interesse.

Dette bliver uddybet i **forretningsordenen** med eksempler. Samrådene kan bl.a.:

- "drive en hjemmeside for de aktive i afdelingerne inden for samrådets område,
- stimulere netværksdannelse mellem de aktive inden for samrådets område, som arbejder med de samme emner,
- holde møder og andre arrangementer for samrådets medlemmer."

Og ift. at koordinere afdelingernes arbejde fx:

- "søge at udvirke fælles holdninger i sager af fælles interesse, og
- tegne foreningen over for eksterne parter inden for samrådets geografiske område i den udstrækning, der er opbakning til det fra samrådets medlemmer."

I praksis fungerer DNS samråd meget forskelligt, hvad angår mødefrekvens, deltagerkreds og behandlede emner.

OU anbefaler at:

- De fleste i OU hælder til at bevare samråd, men flere mente, at vi godt kunne undvære dem. Samrådenes hovedformål skal være at styrke samarbejdet og formidle viden – og skabe videndeling mellem foreningens enheder. Samrådet skal ikke være en del foreningshierarkiet (dvs. formel koordinering og repræsentation af afdelinger). Og det er det jo heller ikke i dag i praksis
- Åbne strukturen til formandskabet, så man er flere, der tager ansvar
- Åbne deltagelse for flere aktive i samråd
- Tilstræbe at et HB-medlem deltager
- Signalere, at det er ok med forskelle på tværs af samråd, fordi der er forskellig geografi og behov på tværs af landet.

5. Organisationsudvalget

Det er blevet foreslået, at Organisationsudvalget tilføjes til DN's vedtægter. OU har selv debatteret emnet og mener, at det er inden for HB's mandat selv at oprette rådgivende udvalg uden at dette nævnes i vedtægterne.

OU anbefaler derfor, at der ikke foretages nogen vedtægtsmæssige ændringer.

6. Dagsordensudvalget

Dagsordenudvalget er nævnt i vedtægternes § 9 om repræsentantskabet stk. 4: "Dagsorden for ordinære repræsentantskabsmøder udarbejdes af et dagsordenudvalg, jævnfør forretningsordenens § 2."

Og i forretningsordenen for repræsentantskabet (§ 2): "Dagsorden for ordinære repræsentantskabsmøder udarbejdes af et dagsordenudvalg bestående af en repræsentant for hvert samrådsformandskab, udpeget af formandskabet.

Stk. 2. Dagsordenudvalget beslutter, hvilke sager udover de vedtægtsbestemte, der skal optages på dagsordenen. Begrundelser for optagelse af dagsordenpunkter er bl.a.:

- at forslaget fremsættes skriftligt af mindst 20 medlemmer af repræsentantskabet,
- at forslaget fremsættes skriftligt af et flertal af hovedbestyrelsens medlemmer,
- at forslaget har stor og aktuel foreningspolitisk relevans,
- at forslaget handler om et emne, som er relevant for hele repræsentantskabet,
- at forslaget indeholder væsentlig kritik af hovedbestyrelsen."

Hovedbestyrelsen har på møde i maj 2022 efterspurgt at OU kigger på at få samspillet og ansvarsfordelingen mellem dagsordensudvalget og HB gjort mere tydelig. ["OU bør arbejde på forslag til vedtægtsændringer, så samspillet og ansvarsfordelingen mellem dagsordensudvalget og HB bliver mere tydelig."]

Sekretariatet har udarbejdet et forslag til tekst der tydeliggør ansvarsfordelingen: "Hovedbestyrelsen har ansvar for at udarbejde et udkast til dagsorden til foreningens repræsentantskabsmøde. Dagsordensudvalget skal påse, at dagsordenen overholder

foreningens vedtægter samt beslutte om forslag fra organisationen skal optages på dagsordenen.”

OUs opfattelse er, at Dagsordensudvalget kan fungere godt som ventil til at afgøre, hvilke forslag fra repræsentantskabet, der skal behandles. Den øvrige dagsorden bør det være op til foreningens ledelse i form af HB at beslutte. Er de delegerede utilfredse med rep-mødet kan de gøre opmærksom på det eller vælge nogle andre HB-medlemmer. Egentlig kan man overveje, om ikke Dagsordensudvalget er en reminiscens fra tidligere tider, hvor der har været konflikter og mistro til HB fra afdelingerne? Derfor er et flertal i OU åbne for helt at nedlægge DU, mens et mindretal mener, at det er en relevant kontrolinstans.

OU anbefaler, at vedtægterne ændres:

- Så det bliver tydeligt, at det er Hovedbestyrelsen, der laver dagsordenen, mens det er Dagsordensudvalgets rolle at sikre, at de rette forslag indsendt af repræsentantskabet vælges til behandling på mødet (under hensyntagen til kriterierne for dette).
- At foreningen overvejer, om det stadig er relevant med et kontrolorgan som DU til at kontrollere HB. På den ene side kan det være godt med kontrol, så en hovedbestyrelse ikke forhindrer kritik af sig selv. På den anden side virker det til at være unødigt bureaukratisk og baseret på mistillid, da Hovedbestyrelsen i forvejen er underlagt kontrol i form af valg, ligesom dirigenten skal påse, at vedtægterne overholdes. Desuden er der flere digitale debatmuligheder i dag til at fremkomme med kritik løbende.
- At der indføres frister for ændringsforslag, så disse ikke kan komme på dagen eller lige op til mødet. Ændringsforslag bør være alle deltagere i hænde senest tre dage før. Ved større politikker mv. kan aftales en egentlig høringsproces, så det er muligt at have tid til at aftale kompromisforslag inden mødet.

Ikke færdigbehandlede emner

Nedenstående emner behandles i OU den 14. september, og behandles derfor først i hovedbestyrelsen på mødet den 1. november.

7. Repræsentantskabet

Repræsentantskabets sammensætning m.m.

8. Eksklusionsparagraf

Skal vi have en eksklusionsparagraf? Argumenterne for og imod bør belyses.

9. Netværkene

Det er blevet foreslået, at netværkene revitaliseres med en større forankring i og support fra sekretariatet, og at der søges oprettet nye netværk, der knytter sig til delstrategierne eller specifikke fagområder.

Maj 2023: Der er sket en tydeligere forankring af sekretariatets understøttelse af netværk, og klimanetværket er kommet op at køre igen på deltagernes eget initiativ og med understøttelse af fra sekretariatet. Der udestår fortsat tilknytning af fagmedarbejdere til 3 netværk.

10. Sekretariatet

Det har været drøftet hvordan samspillet mellem sekretariatet og lokalafdelingerne kan styrkes. Herunder mere tydelighed omkring omfanget og indholdet af den støtte, der kan forventes fra sekretariatet.

11. Navnet "Danmarks Naturfredningsforening"

Det har fra flere sider været drøftet om DN skal skifte navn, da foreningens arbejdsfelt er langt bredere end alene fredninger. Tillige finder særligt nyere og yngre aktive og medlemmer, at navnet er misvisende og for langt og tungt. Omvendt mener andre, at der ligger meget legitimitet i det eksisterende navn med den lange historie. På den baggrund har sekretariatet igangsat et analysearbejde, der kan give et bedre grundlag for at fortsætte debatten og træffe beslutninger.

Vi forventer, at navn kan behandles på Rep i tidligst 2025.